

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Specifika trestného činu křivého obvinění - 1. část

S jednáním zdánlivě podobným skutkové podstatě trestného činu křivého obvinění se v běžném životě lze setkat velmi často. Dnes, v době de facto volné možnosti vyjadřování na sociálních sítích a rychlé elektronické komunikace, narážíme na veřejná obvinění ostatních z různých trestných činů téměř na každém rohu. Oblíbená jsou nařčení politiků či jiných veřejných činitelů především z trestných činů, jež by bylo možné zařadit mezi trestné činy proti majetku, trestné činy hospodářské a trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných (viz příslušné hlavy zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku v platném znění).

Poměrně rozšířené jsou i slovní útoky na sociálních sítích, kde částečná anonymita autorů takových sdělení poskytuje těmto osobám domnělou jistotu, že jejich prohlášení zůstane bez následku.

V právní praxi se však lze nejčastěji setkat se dvěma druhy křivých obvinění v obecném smyslu, tj. bez nutnosti naplnění skutkové podstaty stejnojmenného trestného činu, a to za prvé s obviněním jiných osob v rámci trestního řízení (až již z pozice obviněného, poškozeného nebo z pozice svědka), nebo za druhé s obviněním jiného člena právnické osoby z jednání proti majetkovým zájmům ostatních členů této právnické osoby, nejčastěji se tak děje mezi členy družstva, společenství vlastníků nebo obchodních společností.

Obvinění jiného ze spáchání trestného činu je však samo o sobě jednáním naplňujícím znaky skutkové podstaty trestného činu pouze za určitých podmínek, jimž ne vždy výše uvedená obvyklá obvinění vyhoví. Prvním korektivem je pak samozřejmě zásada subsidiarity trestní represe, kdy by mělo být posuzováno, zda je konkrétní jednání natolik společensky škodlivé, aby bylo nutno zapojit prostředky trestního práva a zároveň, zda v daném případě nelze uplatnit odpovědnost pachatele dle jiného právního předpisu. Dalším, logickým korektivem je pak posouzení, zda jednání, ač společensky škodlivé, vůbec naplní znaky skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění.

Skutková podstata trestného činu křivého obvinění dle ustanovení § 345 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku v platném znění (dále jen „trestní zákoník“), je systematicky zařazena do jeho hlavy X. upravující trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných a její základ spočívá ve lživém obvinění jiného z trestného činu. Dle odborné literatury jsou pak základní skutkové podstaty dvě, navzájem jsou pak v poměru speciality, a to lživé obvinění jiného z trestného činu s trestní sazbou až dvě léta odnětí svobody a pak lživé obvinění jiného z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání s trestní sazbou až tři léta odnětí svobody. V kvalifikovaných skutkových podstatách je pak postihován:

- úmysl získat pro sebe nebo pro jiného prospěch,
- spáchání takového činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
- spáchání takového činu v úmyslu vážně poškodit jiného v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu,

- spáchání takového činu v úmyslu zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin,
- spáchání takového činu na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- způsobení škody dosahující částky nejméně 500.000,- Kč (pozn. značná škoda dle ust.
- § 138 odst. 1 trestního zákoníku) a získání takovým činem značného prospěchu pro sebe nebo jiného,
- způsobení škody dosahující částky nejméně 5.000.000,- Kč (pozn. škoda velkého rozsahu dle ust. § 138 odst. 1 trestního zákoníku) a získání takovým činem prospěchu velkého rozsahu pro sebe nebo jiného,

Ustanovení trestního zákoníku upravující tento trestný čin chrání osoby před lživými útoky na jejich práva. Zákon k naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty vyžaduje úmysl, a to dokonce úmysl přímý (viz definice v ust. § 15 odst. 1, písm. a) trestního zákoníku). Ze znění úpravy skutkové podstaty tedy vyplývá podmínka, aby si byl pachatel vědom nepravdivosti dotčeného obvinění. Úmysl pachatele musí směřovat v případě druhé základní skutkové podstaty (viz. ust. § 345 odst. 2 trestního zákoníku) ke způsobení újmy poškozenému spočívající v trestním stíhání poškozeného a dále u kvalifikovaných skutkových podstat se přímý úmysl musí vztahovat k získání prospěchu pro sebe nebo pro jiného, k vážnému poškození jiného v zaměstnání, jeho poškození v rodinných vztazích či k zakrytí nebo zlehčení vlastního trestného činu (viz. ust. § 345 odst. 3, písm. a), písm. c), písm. d) trestního zákoníku). Naopak pokud jde o následek křivého obvinění spočívající ve způsobení škody poškozenému (škody značné či škody velkého rozsahu viz výše), vůči němu dostačuje nedbalost, kdy pachatel věděl, že může takovou škodu poškozenému svým jednáním přivodit, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takovou škodu nezpůsobí, tj. u nedbalosti vědomé (viz ust. § 16 trestního zákoníku). Uvedené vyplývá z ustanovení § 17 písm. a) trestního zákoníku, dle něhož se k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby přihlédne, jde-li o těžší následek i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje i ve vztahu k těžšímu následku zavinění úmyslné.

Tím se tedy dostáváme k prvnímu a nejdůležitějšímu zákonnému požadavku, který musí dotčené jednání splnit a jenž bude muset být v rámci trestního řízení dostatečně prokázán. Pachatel si musí být vědom lživosti proneseného obvinění. Dokonce ani nestačí skutečnost, že poškozená osoba (osoba, již pachatel z trestného činu obvinil) skutečně onen trestný čin nespáchala, tj. nebyla pro něj stíhána a pravomocně odsouzena. V trestním řízení bude třeba prokázat, že si byl pachatel vědom toho, že poškozená osoba trestný čin nespáchala (mohla pro něj např. být trestně stíhána, avšak pro něj nebyla pravomocně odsouzena), i přesto s úmyslem poškodit jiného přišel pachatel s tímto obviněním. Pokud pak jde o úmysl přivodit obviněním poškozenému trestní stíhání, pak zde stačí dle odborné literatury srozumění s tím, že se tak může stát, bude-li obvinění proklamováno. Klasickým příkladem z praxe pak může být šikanózní podávání trestních oznámení na jiné v úmyslu znevýhodnit je v zaměstnání, nebo při výkonu vlastnických práv či jim prostě jen znepříjemnit život kontaktem a nutným poskytováním součinnosti s orgány činnými v trestním řízení. Zde je úmysl směřující ke způsobení trestního stíhání druhé osobě zřejmý. Pouhé prohlášení o podezření, že jiná osoba spáchala určitý trestný čin například v rámci svědecké výpovědi, nelze považovat za vědomě lživé, tedy křivé obvinění. Avšak použití nařčení jiné osoby ze spáchání trestného činu jakožto vlastní obhajoby obviněným při trestním řízení za jednání naplňující znaky skutkové podstaty trestného činu křivého obvinění považovat lze.

Konkrétní obvinění dále musí popisovat jednu ze skutkových podstat trestných činů upravených trestním zákoníkem. Tvrzené jednání jiného tedy musí splňovat podmínky některého z trestných činů. Důležité je podotknout, že lživé obviněného jiného z jednání, jenž lze chápat jako přestupek ve smyslu

příslušné správní úpravy, křivým obviněním ve smyslu trestního zákoníku není.

Zvláště lze dále upozornit na vztah ustanovení trestního zákoníku o křivém obvinění a trestného činu pomluvy dle ustanovení § 184 trestního zákoníku, kdy pomluva je vůči křivému obvinění v poměru subsidiarity. Rozdíl je zřejmý již ze samotného znění skutkové podstaty trestného činu pomluvy, kdy tato je spáchána, je-li pachatelem o jiném sdělen nepravdivý údaj, způsobilý ohrozit značnou měrou vážnost poškozeného u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu (viz ust. § 184 odst. 1 trestního zákoníku).

V druhé části tohoto článku se budu věnovat judikatuře k tomuto trestnému činu, blíže také podobnosti s trestným činem pomluvy a opatrnosti, kterou by měli lidé zachovávat při prohlášeních o domnělém jednání ostatních osob před druhými.

Mgr. Jana Wulkanová,
advokátka

LANGMEIER & CO
advokátní a insolvenční kancelář

[Langmeier & Co., advokátní kancelář s.r.o.](#)

Na Bělidle 997/15
150 00 Praha 5

Tel.: +420 222 200 250
Email: info@langmeier.cz

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)

- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)